

Стоянова-Коваль Світлана Савівна

Попович Василь Вікторович

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ІНВЕСТИЦІЙ ВИНОГРАДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Монографія

Одеса 2014

УДК 330.322.2 :634.8

ББК 65.9(4Укр)325.154-36

Рецензенти

Філіппова С.В. - доктор економічних наук, професор завідувач кафедри обліку, аналізу і аудиту Одеського національного політехнічного університету; Немченко В.В. – завідувач кафедри обліку та аудиту, доктор економічних наук, професор Одеської національної академії харчових технологій.

Друкується за рішенням вченої ради Одеського державного аграрного університету (протокол № 4 від 26 грудня 2013 року)

С 829 Стоянова-Коваль, Світлана Савівна

Організація обліку і контролю інвестицій виноградарських підприємств [Монографія] / С.С. Стоянова-Коваль, В.В. Попович; – Одеса: Издат. «Атлант», 2014. – 216 с.

ISBN 978-966-2361-79-7

Монографію присвячено питанням обліку інвестиційних витрат у виноградарсько-виноробних підприємствах.

Досліджено теоретичну сутність обліку інвестицій та вплив трансформації економіки на його розвиток, оцінка стану обліку інвестицій у галузі виноградарства. Перераховано основні елементи структури вертикально-інтегрованої компанії та облікова підсистема моделі виноробного підприємства, що складається з обліково-аналітичної системи, блоку внутрішнього аудиту, блоку аналізу господарської діяльності. Висвітлені розроблені пропозиції, щодо удосконалено положення про облікову політику підприємств та впровадження реєстру обліку трансакційних витрат в системі управлінського обліку в компаніях з вертикально-інтегрованими процесами відтворення в галузях виноградарства і виноробства, а також пропозиції щодо вдосконалювання обліково-аналітичної системи на основі використання методології управління проектами та сучасного програмного забезпечення

Для працівників навчальних і наукових закладів, аспірантів, студентів, а також керівників та спеціалістів підприємств і організацій.

Друкується за рішенням Вченої Ради Одеського державного аграрного університету, протокол № 4 від 26 грудня 2013 р.

ISBN 978-966-2361-79-7 © ОДАУ, 2014

© Стоянова-Коваль С.С., Попович В.В., 2014

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНА СУТНІСТЬ ОБЛІКУ ІНВЕСТИЦІЙ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ.....	
10	
1.1. Економічна суть інвестицій, та теоретико - методологічні основи обліку інвестиційної діяльності.....	
10	
1.2. Вплив законодавчого забезпечення на інвестиційний процес.....	21

1.3. Особливості інвестиційного процесу в умовах трансформації економіки.....	
30	
Висновки до розділу 1.....	49
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СТАНУ ОБЛІКУ ІНВЕСТИЦІЙ У ГАЛУЗІ ВІНОГРАДАРСТВА.....	
51	
2.1. Особливості управління і організації обліку інвестиціями в галузі виноградарства.....	
51	
2.2. Облік і контроль інвестиційних витрат та джерел їх фінансування.....	
65	
2.3. Основні перспективи та тенденції розвитку галузі виноградарства.....	83
2.4. Галузь виноградарства як вертикально інтегрована структура.....	
93	
2.5. Облік інвестиційних витрат.....	102
Висновки до розділу 2.....	122
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І ПОСИЛЕННЯ КОНТРОЛЮ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДСТАВІ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ.....	
125	
3.1. Удосконалення методики обліку інвестицій у виноградарстві та підсилення контролю в центрах відповідальності.....	
125	
3	
3.2. Методологічні аспекти формування облікової політики.....	
139	
3.3. Використання методології інноваційного управління інвестиціями у виноградарстві та виноробстві.....	
Висновки до розділу 3.....	
148	
158	
Висновки	
160	
Список використаних джерел.....	163
Додатки.....	180
4	

*Книга присвячується світлій пам'яті мого Вчителя,
Кірейцева Григорія Герасимовича, талановитого вченого,
який залишиться взірцем для сучасного і майбутнього покоління
С.С. Стоянова-Коваль*

ВСТУП

Характерною рисою сучасного етапу функціонування

економіки України, початком якого вважається перехід до активного використання ринкових механізмів, є реформування відносин власності.

Наразі вважається, що приватна власність на засоби виробництва має переваги стосовно державної власності. Саме тому сфера інвестиційної діяльності підприємств перестала бути об'єктом обов'язкового державного контролю.

Умови відносин між агентами ринку будуються на положеннях контрактного права та передбачають свободу підприємницької діяльності, що організована на основі розвиненої приватної власності на засоби виробництва. Формування власності набуло нових ознак і особливостей. Ці умови мотивують пошук найефективніших напрямків використання трудових, матеріальних і фінансових ресурсів. Інвестиційна діяльність стає вирішальною в забезпеченні високої конкурентної позиції підприємства й відособленою сферою бухгалтерського відображення, аналізу, контролю, планування й прогнозування.

Для сучасного етапу розвитку ринкових механізмів характерним є розширення сфери діяльності й розвиток форм соціально-економічних відносин, ускладнення організаційно-господарських зв'язків, удосконалення методів управління процесами економічного відтворення шляхом подальшого розвитку й більш повного використання функцій менеджменту, виявлення й використання нових інтегрованих форм їхньої реалізації.

До функцій управління, потенціал яких ми вважаємо недостатньо реалізованим, варто віднести облік, аналіз, контроль, планування й прогнозування. При цьому недостатньо задіяні

5
можливості, що укладені в інтегрованій реалізації у формі управління інвестиційними проектами.

Розвиток ринкових відносин обумовив істотне підвищення ролі бухгалтерської інформації в управлінні підприємством. Інформаційне забезпечення інвестиційного менеджменту, як і своєчасне, повне і якісне обліково-аналітичне його забезпечення, стає вирішальним фактором формування високої конкурентної позиції підприємницьких формувань, її підтримки на необхідному рівні. Виходячи з теорії ефективного ринку, одним із пріоритетних завдань забезпечення високої ефективності функціонування підприємства стає управління, яке постійно ускладнюється й супроводжується поліпшенням інформаційного забезпечення. За останні роки вчені-економісти здійснили вагомий вклад у

вирішення загальних проблем теорії й методології бухгалтерського обліку й контролю. Разом з тим, незважаючи на численні публікації, наукова розробка теоретичних і особливо методологічних положень функціонування ефективної системи бухгалтерського обліку щодо аграрної сфери і відображення інвестицій повною мірою не відповідає умовам трансформаційної економіки. Відсутність системного вирішення теорії, методології, методики й практики організації процесу бухгалтерського обліку не сприяє повній реалізації його функцій і виконанню завдань у системі управління, особливо в галузі виноградарства.

Разом з тим особливості формування основних засобів і довгострокових біологічних активів як і повніше використання інформаційної та інших функцій бухгалтерського обліку в управлінській діяльності вивчені недостатньо.

На рівні окремого підприємства основою інформаційного забезпечення управління діяльністю є дані оперативно-технічного та бухгалтерського обліку. Використовуючи прийоми управління й дотримуючись установлених принципів і вимог облікової політики, підприємства створюють інформаційні моделі виробничо-фінансової діяльності. На основі аналізу такої моделі визначають потребу в основних засобах виробництва й довгострокових

біологічних активах. Таким чином досягаючи необхідного рівня інформаційного забезпечення управління інвестиційною діяльністю. Інформацію фінансової звітності для прийняття рішень використовують як внутрішні так і зовнішні користувачі- реальні та потенційні інвестори.

У сучасних умовах застосування нових принципів економічних відносин виникла необхідність перегляду функцій бухгалтерського обліку й можливостей інтегрованого використання з іншими функціями управління. Очевидним став факт необхідності зміни обліку й значно більшої його адаптації до потреб управління порівняно з можливостями його статичної моделі використаної раніше, в якій вплив конкуренції на хід відтворення основних засобів і довгострокових біологічних активів враховувалися недостатньо.

Закономірності відновлення основного фізичного та фінансового капіталу обумовили зміну їхнього обліку й звітності. Така необхідність пов'язана із тим, що в умовах планової економіки й в умовах ринкової економіки діють різні принципи

формування інвестиційних ресурсів, використовуються різні джерела відновлення основних засобів.

Ринкові відносини об'єктивно вимагають зміни функціональної спрямованості бухгалтерського обліку інвестиційних процесів. Вони переорієнтовують його з інструменту ретроспективного відображення інвестиційних процесів у інструмент інформаційного забезпечення обґрунтованих інвестиційних рішень. Виходячи із цього, форми організації обліку, що використовувалися, як і його прийоми, повинні відповідати вимогам методології обліку як складової методології економічної науки.

Сучасний стан обліку інвестиційної діяльності підприємств АПК не задовольняє потреби менеджменту. Обумовлено це недооцінкою потенціалу його функцій, невикористаними можливостями функціональної й структурної інтеграції обліку з іншими функціями управління, а також недоліками організаційної

7
роботи бухгалтерії. На основі раціональної побудови облікового процесу така робота забезпечує своєчасну і повну підготовку даних про інвестиційну діяльність, підвищує їхню ймовірність, створює можливості повнішої реалізації зовнішніх корисних функцій обліку в процесах підготовки, прийняття інвестиційних рішень, контролю та оцінки виконання.

Пошук внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування інвестиційної діяльності є одним із пріоритетних завдань, котрі вирішують більшість сільськогосподарських підприємств. Успішне вирішення якого неможливе без створення дієвої системи обліково-аналітичного забезпечення інвестиційних програм підприємств АПК. В основі таких систем використовуються бухгалтерська інформація й професіоналізм працівників, які володіють прогресивними, автоматизованими технологіями обробки економічної інформації.

Розвиток бухгалтерського обліку в сільському господарстві відбувається на основі створення нової національної системи для всіх галузей економічної діяльності у формі розробки положень (стандартів) обліку, які не суперечать Міжнародним стандартам фінансової звітності. Такий підхід забезпечує вирішення лише одного завдання. Він надає необхідну інформацію лише зовнішнім користувачам як інвесторам. Разом з тим, проблеми створення й використання обліково-аналітичного механізму в управлінні інвестиційною діяльністю виноградарських підприємств

обумовлюють вирішення і багатьох інших завдань.

Кон'юнктура ринку завжди пов'язана з конкуренцією. Під впливом упровадження інновацій на кожному підприємстві відбуваються зміни конкурентної позиції. Вирішальним, для кожного учасника ринку, залишається фактор активної інвестиційної діяльності, вибір стратегії свого розвитку, постійний пошук інвесторів. У зв'язку з цим, сільгосп підприємства і формування АПК із вертикально інтегрованим виробництвом і переробкою винограду, а також з високим рівнем концентрації капіталу постійно відчують необхідність створення й розвитку

сучасної системи управління з належним обліково-аналітичним його забезпеченням. Актуальною стає оптимізація діяльності організаційних структур, усіх працівників планових, фінансових і обліково-аналітичних служб. У центрі уваги знаходяться питання вибору інформаційних технологій, програмного забезпечення підготовки й обґрунтування інвестиційних рішень, спрямованих на розвиток диверсифікованого виробництва у виноградарстві й виноробстві.

Необхідність забезпечення ефективності управління інвестиційною діяльністю на підприємствах виноградарства й виноробства, а також недостатній досвід інтегрованого використання функцій обліку, інформації економічного аналізу, інших функцій менеджменту із застосуванням прогресивних інформаційних технологій обумовили напрямок і логіку дослідження. Автори сподіваються, що дана книга буде корисною для науковців, викладачів економічних навчальних закладів, студентів. В ній можуть знайти відповіді на окремі питання працівники облікових та економічних служб підприємств та організацій.